

Onderwerp Budgetondersteuning op maat loont	
Nummer	2019/146199
Portefeuillehouder	Roduner, F.J.
Programma/beleidsveld	3.3 Schulden
Afdeling	SMSR
Auteur	Visser, C.P.
Telefoonnummer	023-5114196
Email	corinnevisser@haarlem.nl
Kernboodschap	Budgetondersteuning op Maat (BooM) loont. Gestart als pilot toont de evaluatie van het eerste jaar aan dat budgetbeheer en budgetcoaching vanuit BooM van toegevoegde waarde is en daarom structureel als instrument aan het aanbod van de gemeentelijke schulddienstverlening moet worden toegevoegd. Haarlemmers met geldzorgen en kwetsbare inwoners zoals jongeren met schulden, ex-gedetineerden, statushouders en specifiek klanten in het laatste jaar van hun schulddienstregeling hebben baat bij coaching gericht op duurzame financiële zelfredzaamheid.
Behandelaar voor commissie	Het college stuurt dit besluit ter informatie naar de commissie.
Relevante eerdere besluiten	- Kadernota 2017, pagina 124-125, 2017/213926 - Kadernota 2018, pagina 14, 2018/296660
Besluit College d.d. 21 mei 2019	Het college van burgemeester en wethouders Besluit: 1. Budgetondersteuning op Maat als instrument structureel toe te voegen aan de gemeentelijke schulddienstverlening. de secretaris, de burgemeester,

1. Inleiding

Op basis van de Motie "Vaste lasten voor gezinnen in armoede moeten geen kopzorgen worden" uit 2016 is er in bredere zin voor financieel kwetsbare Haarlemmers bij de Kadernota van 2017 budget verkregen voor het meerjarige project Budgetondersteuning op Maat (BooM). Met de geïntegreerde aanpak van budgetbeheer en budgetcoaching wordt passend bij de behoefte en situatie van de klant gewerkt aan het vergroten van de financiële zelfredzaamheid van Haarlemmers.

Het evaluatierapport (zie bijlage 1) met de bevindingen en resultaten van het eerste jaar toont aan dat Budgetondersteuning op Maat loont voor Haarlemmers die geen grip (meer) hadden op hun financiële situatie. Vanuit de Kadernota 2017 is nog uitsluitend voor 2019 budget beschikbaar voor de inzet van de budgetcoaches. In de Kadernota 2018 zijn op basis van het Coalitieprogramma Duurzaam Doen 2018-2022 aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak van schulden. Hiermee kan het instrument BooM structureel worden toegevoegd aan het aanbod van gemeentelijke schulddienstverlening.

2. Besluitpunten college

Het college van burgemeester en wethouders besluit:

1. Budgetondersteuning op Maat als instrument structureel toe te voegen aan de gemeentelijke schulddienstverlening.

3. Beoogd resultaat

Budgetondersteuning op Maat draagt bij aan het versterken van de financiële zelfredzaamheid en het voorkomen van zwaardere schulden en recidiven. Door deze dienstverlening wordt de instroom in beschermingsbewind verminderd en wordt de uitstroom bevorderd.

4. Argumenten

1. *BooM past in het ingezette beleid voor het vergroten van duurzame financiële zelfredzaamheid*
In de Programmabegroting 2019-2023 heeft het beleidsveld 3.3 Schulden als eerste doel het vergroten van duurzame financiële zelfredzaamheid onder Haarlemmers met schulden.

Budgetondersteuning op Maat staat hieronder als een van de instrumenten van de gemeentelijke schulddienstverlening vermeld.

2. *Budgetondersteuning op Maat helpt Haarlemmers (weer) grip op hun financiële situatie te krijgen*
Aandacht, ondersteuning en coaching helpt Haarlemmers met financiële problemen om vanuit het overzicht van inkomsten en uitgaven samen met de budgetcoach tot inzicht te komen wat er anders moet en hoe dat te doen. Het leveren van maatwerk van budgetbeheer tot intensieve coaching en het motto "ondersteunen waar nodig, loslaten waar kan" zorgen ervoor dat er (weer) grip op de financiële situatie komt. Dit geldt zowel voor klanten die een regulier traject schulddienstverlening afronden als voor inwoners die zich melden met geldzorgen. Het coaching traject is gericht op het bewerkstelligen van positieve gedragsverandering bij de klant en moet de klant de vaardigheden, het vertrouwen en de discipline geven om de financiën lange termijn weer zelf te kunnen beheren.

3. BooM draagt bij aan het voorkomen van recidiven door nazorg bij een schuldregeling

Klanten die in een actuele schuldregeling zitten en overgaan naar het laatste jaar krijgen coaching vanuit BooM. Ze krijgen handvatten aangereikt om zelfstandig hun financiën te gaan beheren, zodat er geen nieuwe schulden ontstaan. Na succesvolle afsluiting van de driejarige schuldregeling onderhoudt de budgetcoach contact met de klant door middel van nazorg. Dit zijn een drietal gesprekken, in de 3e en 6e maand en een jaar na de succesvolle beëindiging. Aan de hand van bankafschriften, maar ook door het gesprek zelf wordt gekeken naar nog aanwezig leerpunten en of er nog bepaalde doorverwijzing nodig is. De lange termijn verwachting is dat door BooM het aantal recidiven teruggedrongen wordt.

4. Kwetsbare doelgroepen kunnen door BooM preventief in budgetondersteuning worden genomen
Steeds meer statushouders die hun verblijfsvergunning net hebben ontvangen, kiezen ervoor preventief in budgetbeheer te gaan. Ook zijn er afspraken gemaakt met Traject Nazorg Haarlem voor ex-gedetineerden die terugkeren in de maatschappij, met het RIBW voor klanten die vanuit beschermd wonen naar een zelfstandige woning uitstromen en worden jongeren met schulden in het project NewFuture via BooM in budgetbeheer genomen. Waar mogelijk wordt ook direct met budgetcoaching gestart.

5. De inzet van budgetcoaches zorgt op termijn voor het terugdringen van de kosten bijzondere bijstand voor beschermingsbewind

De afgelopen jaren was er sprake van een gestage groei van het aantal Haarlemmers dat voor het beheer van hun budget door de Rechter onder beschermingsbewind is gesteld. Dit gebeurt voor een periode van vijf jaar. Inwoners met een laag inkomen tot 115% van de bijstandsnorm kunnen de kosten voor beschermingsbewind via de bijzondere bijstand volledig terugvragen. Het aantal klanten waarvoor deze aanvragen werden gedaan steeg daardoor van 2013 tot en met 2018 van 364 klanten naar 659. De gemeentelijke uitgaven bijzondere bijstand voor beschermingsbewind stegen in deze jaren dan ook substantieel, van afgerond € 350.000 in 2013 tot € 1.800.000 in 2018.

Voor sommige Haarlemmers met financiële problemen is beschermingsbewind een (veel te) zwaar middel. Het begeleiden van klanten rondom een succesvolle beëindiging van een schuldregeling en het tijdig coachen van inwoners met geldzorgen voorkomt het (weer) escaleren van schulden en daarmee mogelijke instroom in beschermingsbewind. Daarnaast zorgen afspraken met de bewindvoerders ook voor gewenste uitstroom uit bewind van klanten die begeleid door een budgetcoach leerbaar bleken. Dit zal op termijn de kosten voor bijzondere bijstand stabiliseren en vervolgens terugdringen.

6. De inzet van budgetcoaches past binnen financiële ruimte

Tot en met 2019 is er budget vanuit de Kadernota 2017 om de personele lasten van de tijdelijk aangestelde budgetcoaches te financieren. In de Kadernota 2018 zijn aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak van schulden. Hiermee kunnen vanaf 2020 de structurele personele lasten worden bekostigd van de 4 Fte budgetcoaches binnen het team Schulddienstverlening. De benodigde formatiewijziging maakt onderdeel uit van de Financiële voortgangsrapportage 2019.

7. De Participatieraad Haarlem onderschrijft het nut van Budgetondersteuning op Maat

De Participatieraad heeft de afgelopen weken een aantal klanten die in actuele schuldregeling bij de gemeente zitten individueel gesproken over hun ervaringen met de schulddienstverlening van de gemeente. Klanten geven aan dat ze na beëindiging van het traject nog graag in een vorm van budgetbeheer willen blijven. Dit om weer te leren met geld om te gaan en om weer vertrouwen te krijgen in het zelf voeren van de administratie. Mensen zijn onzeker en bang om nieuwe schulden te maken. Er wordt veel verwacht van wat een huishouden zelf – digitaal – moet kunnen regelen op vlak van financiën en alles wordt daarbij steeds complexer.

Dit onderschrijft het belang van Budgetondersteuning op Maat in de begeleiding gedurende het derde jaar en vooral ook in de nazorg. Daarnaast vindt de Participatieraad Boom een goed instrument voor het voorkomen van (het escaleren van) schulden. Wel pleit zij voor goed opgeleide en klantgerichte coaches, die uit eigen beweging het budgetbeheer adequaat en professioneel begeleiden en de klant actief ondersteunen zonder dat daarbij nieuwe schulden en achterstanden ontstaan. Ook dient de klant daarbij actief te worden gewezen op de mogelijkheid van gratis onafhankelijke cliëntondersteuning.

5. Risico's en kanttekeningen

1. Door het werk van de budgetcoaches stijgt het aantal klanten in reguliere schulddienstverlening
Inwoners met geldzorgen die de stap hebben gezet naar hulp en ondersteuning bij hun geldzorgen en achterstanden, blijken soms grotere financiële problemen te hebben. Zij komen door het coaching traject tot het inzicht dat die problematiek alleen op te lossen is door de stap te zetten naar aanmelding voor een regulier schulddienstverleningstraject. Een stijging in aanmeldingen kan tot gevolg hebben dat er – tijdelijk – uitbreiding noodzakelijk is in het team van consulenten.

2. De kosten gaan voor de baten uit

BooM betekent het inzetten van personeel en dat is een structurele kostenpost. Pas op de lange termijn zullen de baten meetbaar volgen. De budgetcoaches gaan uiteindelijk zorgen voor het terugdringen van aanmeldingen bij schulddienstverlening en BooM zal tot afname van het aantal recidiven leiden. Ook zal er de komende jaren een verandering gaan plaats vinden in het aantal klanten dat onder beschermingsbewindvoering staat. Klanten zullen via budgetcoaching duurzaam uitstromen uit bewind waardoor gezinnen weer grip op geld hebben er geen beroep meer op bijzondere bijstand wordt gedaan.

3. Er blijven altijd Haarlemmers voor wie Beschermingsbewind de verstandigste oplossing is

Er is zeker een categorie Haarlemmers voor wie Beschermingsbewind de juiste keuze is. Belangrijk is dat de komende drie jaar wordt toegewerkt naar een situatie waarin geconstateerd kan worden dat die Haarlemmers die onder bewind zijn gesteld, daar ook terecht onder vallen. Ook al betekent dit dat er jaarlijks mogelijk € 1.500 aan bijzondere bijstand moet worden verstrekt. Een dergelijk bedrag staat niet in verhouding tot de maatschappelijke problemen en daarbij horende kosten rondom die gezinnen als er weer schulden ontstaan.

6. Uitvoering

Een aantal vervolgstappen voor het verder uitbouwen van Budgetondersteuning op Maat zijn al in gang gezet:

- Momenteel wordt voor de communicatie rondom hulp bij geldzorgen en schulden gewerkt aan een nieuwe brochure en aan verduidelijking van de website. Belangrijk om door de juiste taal inwoners met geldzorgen wél te bereiken. In de Week van het Sociaal Domein (juni 2019) worden de partners in de stad hier ook actief over geïnformeerd.
- De budgetcoaches zijn al gestart om samen met de klantmanagers Werk en Inkomen de uitkeringsgerechtigden ondersteuning bij geldzorgen aan te bieden. Klanten met zorgpremieschulden bij het CAK worden actief benaderd en in de klantgesprekken van Werk en Inkomen wordt het thema geldzorgen uitgebreid behandeld. Immers, schulden vormen een belemmering voor participatie.
- Met de Rechtbank Noord-Holland staan vervolgspraken gepland over het verstrekken van gemeentelijke advies door de budgetcoach bij een aanvraag voor (verlenging van) beschermingsbewindvoering.
- De voorbereidingen zijn gestart voor de pilot Vroegsignalering schulden. Hierbij zullen ook de budgetcoaches worden ingezet.

7. Bijlage

Bijlage 1. Evaluatierapport Budgetondersteuning op Maat

Bijlage 2. Advies Participatieraad Haarlem over Budgetondersteuning op Maat